

Nit al jardí del Cau Ferrat (una crònica imaginada per Modesto Sánchez Ortiz)

- A la memòria de Rosa Muntané, Rossita.

(Dues ombres es passegen pel saló de dalt del cau Ferrat, ella sembla una noieta morena i menuda, d'uns tretze anys, ell apareix un homenot ferreny amb les mans d'escultor.)

- Jardí? Quin jardí? No em facis riure, no n'hi ha cap de jardí al Cau! - Doncs hi ha una foto on s'hi veu el sortidor damunt les roques, i un altre dins; la pica del Vinyet que n'hi diuen, plena d'aigua amb falgueres i aquelles fulletes surant i rodones com lleties; i al peu aquella piscineta octogonal enrajolada. I vinga degotalls amb plantes aquàtiques, papirs i paraigües verds. I encara, aquells cossis amb les fulles de portera, orelles de ruc, que donen frescor a l'entorn i a més lliris, lliris blancs d'aigua, fins i tot nenúfars i un lotus blau. En Rusiñol li encantaven les flors i la botànica com a bon modernista que era.

- Modernista i simbolista, però no pas que no ho hagi mai vist jo; màxim de verd dins del Cau el verd de cadmi dels quadres o el dels troncs dels poms dels clavells i de les verdolagues dels buquets de les flors que les senyores de l'associació del Ram de tot l'any s'entesten a portar, rellevar i mantenir vives dins del maleït gerro amb aigua i una aspirina; aquell al damunt del despatx, a la saleta dels Picassos i del piano del gran mestre Manuel de Falla, que Déu l'hagi perdonat. - Jo m'hi havia remullat els peus més d'un cop en aquest xup de baix. A més hi entrava i saltava per roques on hi havia una palanca, un pas amb escales de ferro que vorejava la cova de la Punta, la de sota de la capella del sagrari, i des d'allà entravem al Cementiri dels Gats; era com una passera amb baranes, jo la recordo. El mar se l'ha anada menjant perquè era de ferro i ara no en queda ni la més mínima pista.

- Ara que ho dius... però no, no ho veig pas, i menys un jardí a la vora del mar, mai! Tot i que potser el Cementiri del Gats podria haver estat un hortet penjant, com els de Babilònia, però amb fonolls marins, romanins i farigoles. - En Tiago era molt detallista. Molt de la broma també. Era exagerat i sempre feia l'animal, ho portava tot a l'extrem, era de caràcter sanguini. Del brollador a les Roques en deia el jardí del General, com a l'auca o també el Generalife, com el de Granada, el jardí de l'arquitecte. Era un gran extravagant i original a desdir, li abellia la raresa i el Cau Ferrat és el súmmum dels seus capritxos, el compendi de la seva vida menada per l'atzar i la bellesa, estimava els seus

objectes per la història que expliquen, pel valor sentimental que amaguen i per l'antiguitat que guarden.

- Vols dir? Jo el feia un murri, més llest que la fam, un taral·lirot. Duros a quatre pessetes, ja saps... Dalt de tot de l'aiguaneix hi tenia de posar alguna cosa i ja cap al final de la seva vida, el 1931, decidí de posar-hi un penell en forma de gall empaitant un cargol. Un "giraldil·lo" que havia comprat a l'escultor Gargallo, Pau Gargallo Catalan, aquell que va fer un retrat de Picasso, mort i amb el serrell tapant-li un ull i els retrats de molts altres, d'en Manolo, Manolo Hugué, i d'en Santiago Segura, l'amo del Faianç Català i de les Galeries Laietanes. També va fer un Profeta que ara s'està dret al Pompidou de París. Gargallo retallava el ferro i modelava com ningú. - Bah! tira va!, no m'enredis més amb les teves històries i els teus romanços.

- No són històries ni són romanços, és la pura veritat. En Juan Gris li va presentar la Magali, Magali Tartanson, una costurera parisenc, una grissette que en deien de les modistes, s'hi va casar i van tenir la filla, la Pierrette, Pierrette Gargallo. - Ah! Vet aquí, per això el penell té un gall, per en Gar-Gallo.

- No sigui sòmines! Mira, veus? també hi ha el cargol que treu banya... En Pablo Gargallo era un tronera, formava part de la colla dels Quatre Gats, com en Rusiñol, en Casas, en Clarasó i l'Utrillo. I en Pere Romeu Borrás, fill de Torredembarra, no te'n descuidis, titellaire de mena, manipulador de putxinel·lis i director del gran teatre de les ombres xineses. Ho explica en Bargalló al seu llibre titulat *Les set vides d'en Pere Romeu: indians, modernistes i sportsmen*. - I mestre d'esgrima! si, ja me'l he llegit. Però no em despistis que jo volia contar-te això del jardí. *Noches en los jardines de España*, de Manuel de Falla, que la va acabar d'escriure el 1915 en el despatxet, assegut davant del piano que també tocava Rusiñol, abans de cruspir-se els "platillos" de la cuinera oblidada. L'anècdota del xató es va fer viral que en diuen ara; que si havia dit *chateau*, perquè semblava un castell de truites envoltat d'un bosc d'escarola amb els cascos dels soldats que eren les olives negres i les arbequines, i amb tot aquell bacallà esqueixat, anxoves i tonyina ensangonades amb la salsa del xató pròpiament dita.

- Romesco! Voldràs dir a Tarragona en diem romesco. - Calla heretge! Pocapena! Calero, tarragoní!, això no ho diguis ni en broma. Xató és xató, i romesco és romesco, cada salsa al seu lloc. - El primer va ser Rusiñol, el primer de tots, el que s'ho va mirar

tot amb uns ulls diferents i va descobrir aquell filet blau que definia la paret emblanquinada amb Blanc d'Espanya. Era un boig dels sentits i el jardí els agrupa tots.

- L'olfacte, la vista, el tacte, el gust, l'oïda. i el sisè sentit, el sexe...ai les nits de festa, les de les festes modernistes i les nits passades en blanc i els passejos nocturns pels jardins de Sitges. Els dels Prado i els del Retiro? - I els de l'estació del tren!.

- No, que aquests encara no existien. Ni existeixen avui, subvertits en un pàrquing de motos. - Si, tot sucumbeix sota la pressió immobiliària del ciment i l'especulació. La culpa fou de l'americà milionari, el tal Mister, Charles Deering, ell ens va enlluernar amb els seus cotxes i els seus dòlars de plata. Però en Tiago no va voler donar el seu braç a tòrcer, li va etzibar carbasses. Na-nai, res de res!. Quan l'altre va dir que li volia comprar el Cau Ferrat sencer, en Tiago va fer-se un tip de riure, encara riu ara. I després quan li insistia més i més seriós es va plantar i li va dir que se'n anés a pastar fang, que si us plau marxés i el deixes tranquil; que a ell la seva ànima ningú se la comprava, perquè no estava en venda. I li va dir allò dels Pastorets: *passa d'aquí malànima!*.

- I aleshores la cuinera sitgetana va sortir amb el corró, amenaçant el milionari. Caterina es deia? - Si Caterina, Caterineta, la gent li deia Neta. Neta i polida, en Tiago la va prendre de la fonda d'en Carcolse, on cuinava pels hostes i pels senyors; diuen que feia un arròs a la sitgetana per llepar-s'hi es dits, un mica carregada, massa, de safrà. Una altra història l'anomena com la salvadora d'en Ramon Canudes, gràcies als seus esmaris. Ell estava desganat i malalt, i ella li'n feu tornar el color i la salut. El pobre Canudes no es va refer mai, tot i els esmaris de la bona cuinereta Neta, de gran anomenada, servidora de mossens i metges, bisbes i cardenals. - Bah!, no serà tant. A Tarragona fem el rossejat de fideus per llepar-se els dits! - De tant bona cuinera com era la van cridar pel palau Novella, allà dalt en ple Garraf. I va servir al mateix rei Alfons XIII, el Cametes, tal com ho sents!. Allò és va acabar com el rosari de l'aurora. - I parlant d'aurora. Vés, callà, que ja clareja i hem de tornar dins dels marcs dels nostres quadres.

(Les ombres se situen a l'interior dels seus habitatges pintats; en Carles Mani s'asseu a la cadira i pren la posa desafiant, damunt el fons de color siena i groc ensofrat; mentre la Rosa Muntané Sardà, la Rossita, torna dins del fons de vitralls rodons emplomats i fa de nou aquella carona de bona moixa que mai no ha trencat un plat.)

Modesto Sánchez Ortiz. Director de La Vanguardia.